

A person wearing a light green, button-down dress is holding a small, ornate metal birdcage. Inside the cage, a small brown and white bird is perched on a wooden branch. The background is a plain, light-colored wall.

Colleen McCullough

BESTSELERIO „ERŠKĖČIŲ PAUKŠČIAI“ AUTORĖ

SALDŽIAI KARTU

ROMANAS

TYTO ALBA

SALDŽIAI KARTU

Colleen McCullough

Romanas

Iš anglų kalbos vertė

Kristina Miliūnienė

VILNIUS 2023

Colleen McCullough
BITTERSWEET
Head of Zeus, 2014

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt.

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Copyright © 2013 by Colleen McCullough
© Mark Owen / Trevillion Images, viršelio nuotrauka
© Kristina Miliūnienė, vertimas į lietuvių kalbą, 2015, 2023
© „Tyto alba“, 2015, 2023

ISBN 978-609-466-753-4

Turiny

PIRMA DALIS. Keturios naujo tipo medicinos seserys	9
ANTRA DALIS. Vieną atmetam, trys lieka	83
TREČIA DALIS. Naujas ligoninės vadovas	155
KETVIRTA DALIS. Ištinka nelaimė.....	247
PENKTA DALIS. Galva prismeigta	357
ŠEŠTA DALIS. Galva nukirsta	409

PIRMA DALIS

Keturios naujo tipo medicinos seserys

Eda ir Greisė, Gabana ir Kitė. Dvi poros dvynių, abi – Tomo Latimerio, anglikonų Šventojo Morkaus bažnyčios pastoriaus iš Naujojo Pietų Velso Korundo grafystės ir miesto, dukterys.

Jos sėdėjo ant keturių grakščių kėdžių priešais plačią židinio pakurą, kurioje nedegė ugnis. Didžiulė svetainė buvo pilna čiauškančių moterų – jas sukviėtė pastoriaus žmona Modė atšvęsti artėjančio įvykio, nes jau neliko nė savaitės, kai keturios pastoriaus dukterys paliks kleboniją ir pradės mokytis dirbti slaugytojomis Korundo nespecializuotoje ligoninėje.

Jau neliko nė savaitės, jau neliko nė savaitės! – kartojau sau Eda, kęsdama nesmagumą būti tartum išstatyta parodoje, o jos akys klaidžiojo į visas puses, kad tik nereikėtų žiūrėti į pamotę Modę, kaip visada kalbančią daugiausia už visas, – jai tik taukšti, taukšti, taukšti.

Medinėse grindyse šalia Edos kėdės, paskutinės eilėje, buvo skylė; Edos dėmesį patraukė kažkoks krustelėjimas toje vietoje ir ji sustingo, mintyse smagiai nusišaipė. Didelė žiurkė! Į mamos surengtą pobūvį tuoj įsiverš žiurkė! Dar colis, matavo ji stebėdama galvą, tada jau garsiai aiktelėsiu ir visa gerkle imsiu klykti: „Žiurkė!“ Smagumėlis!

Bet nespėjusi prisiruošti parodyti balso ji aiškiai pamatė tą galvą ir suakmenėjo. Iš skylės lindo juoda žvilganti pleišto pavidalo galva su virpančiu liežuvium – tikrai didelė! – o paskui ir visas

juodas žvilgantis kūnas, tokio storumo kaip moters ranka; tas kūnas juodas, taip, bet papildvė raudona. Ir ji vis lindo ir lindo, ta septynių pėdų ilgio juoda, raudonpildvė mirtinai nuodinga gyvatė. Ir kaip ji čia pateko?

Gyvatė vis dar lindo lauk, pasirengusi akimirkai, kada bus laisvas uodegos galiukas, mestis nenuspėjama kryptimi. Židinio įrankiai toli, kitoje pusėje, atskirti nieko nenutuokiančių Gabanos, Greisės ir Kitės, – niekaip jų nepasieksi.

Edos kėdė buvo su minkšta sėdyne, bet be ranktūrių, o jos plonos smailėjančios kojelės baigėsi keturiais aptakiais galais, ne storesniais už lūpų dažo tūbelę; Eda giliai įkvėpė, kilstelėjo nuo kėdės, kelis colius pakėlė kėdę ir kaire priekine kėdės kojele prispaudė gyvatės galvą per patį vidurį. Tada ji staiga sunkiai klestelėjo, rankomis tvirtai sugniaužė kėdės sėdynės šonus, pasiryžusi žūtbūt atsilaikyti, lyg Džekas Terlou, prajodinėjantis arklį.

Kėdės koja įsmigo gyvatei į galvą tarpuakyje, ir visa ji savo septynių pėdų ilgiu metėsi į orą. Kažkas šaižiai riktelėjo. Pasigirdo daugiau šauksmų, o Eda Latimer sėdėjo stengdamasi išlaikyti kėdės koją, įbestą gyvatei į galvą. Gyvatės kūnas čaižė, daužė, pliekė ją ir blaškėsi aplinkui suduodamas žiauriau ir skaudžiau, negu suduotų vyras kumščiu; jis taip tankiai ir greitai plakė ją, lyg būtų užpuolęs ir aplinkui suktųsi koks tamsus sūkurys, šešėlis su kultuve.

Visur lakstė klykdamos moterys, joms akyse stovėjo Edos ir seno gyvačių patino vaizdas, bet jos taip ir nepajėgė įveikti panikos, kad jai padėtų.

Tiktai Kitė – toji gražuolė ir drąsuolė – šoko prie židinio ir stvėrė kirvuką, naudojamą pasmulkinti stambesniems prakurams. Prasigavusi pro čaižančius kaip botagu gyvatės kirčius ji dviem smūgiais atskyrė galvą nuo stuburo.

– Jau gali atsikelti nuo kėdės, Eda, – tarė Kitė seseriai, numetusi kirvuką. – Kokia bjaurybė! Tu visa būsi išmarginta juosvų mėlynių.

- Tu išprotėjai! – kūkčiojo Greisė iš sukrėtimo liedama ašaras.
- Kvaišos! – piktai subarė Edą su Kite Gabana.

Pastorius Tomas Latimeris išbalusiu veidu buvo taip užsiėmęs gaivindamas savo antrąją žmoną, ištikta isterijos, tiesiog pastėrusią, kad negalėjo daryti to, ką dabar labiausiai būtų norėjęs daryti, – raminti savo nuostabiai drąsių dukterų.

Klyksmai ir šauksmai jau tilo, o baimė buvo tiek nuslopusi, kad kelios įsidrąšinusios moterys susispietė aplink gyvatę, norėdamos pačios įsitikinti, ar ji tikrai nebegyva, – na ir didžiulė! Ir kai ponija Enida Tredbi ir ponija Henrieta Berdem padėjo pastoriui raminti Modę, niekas, išskyrus keturias seseris dvynes, nebeprisiminė, koks buvo šio susijimo – dabar jau sugadinto – tikslas. Svarbiausia, kad toji kietuolė Eda Latimer nugalabijo mirtinai nuodingą seną gyvatės patiną, todėl metas bėgti namo ir vėl imtis svarbiausios Korundo moterų veiklos – gandų, paskalų ir neatsiejamų nuo jų spėlionių.

Ketrios merginos susirinko prie visų užmiršto stalelio su ratukais, apkrauto skanumynais, išpylė arbatos į trapius puodelius ir ėmė šveisti sumuštinis su agurkais.

– Argi moterys ne kvailos? – paklausė Gabana, mojuodama ranka su arbatinuku. – Galėjai pamanyti, kad dangus griūva! O tu, Eda, padarei kaip visada. Ko ketinai imtis, jei nebūtum pataikiusi kėdės koja į galvą?

– Tada, Gabana, būčiau pasiklaususi tavęs, ko imtis.

– Hm! Tau nebūtų manęs prireikę, nes kita mūsų gudruolė ir didžioji sumanuolė Kitė puolė tavęs gelbėti. – Gabana apsidairė. – Še tai tau, jos visos eina namo! Pirmyn, mergaitės, tai bent prisikirsim.

– Mamai prireiks bent dviejų dienų atsigauti, – linksmi tarė Greisė, tiesdama ranką su puodeliu, kad jai įpiltų dar arbatos. – Šitas smūgis jai dar baisnis už tą, kad neteks savo keturių triūsiančių už dyką klebonijos tarnaičių.

Kitė nepadoriai blerbtelėjo.

– Nesąmonės, Greise! Kad neteks triūsiančių už dyką tarnaičių, mamos supratimu, yra gerokai baisiau negu gyvatės nugalabijimas, kad ir kokia didelė ir nuodinga ji būtų.

– Maža to, – tarė Gabana, – kai tik atsigaus, mama visų pirma atskaitys tau, Eda, pamokslą, kaip galabyti gyvates elegantiškai ir taktiškai. O tu tokį triukšmą sukėlei!

– Oi, tikrai sukėliau, – ramiai tarė Eda, tepdamasi ant bandelės tirštos raudonos uogienės ir nemažai plaktos grietinėlės. – Mm! Jei nebūčiau sukėlusį triukšmo, mums keturioms nebūtų pavykę nė pauostyti tų bandelių. Mamos bičiulės būtų jas sušlamštusios. – Ji nusijuokė. – Jau pirmadienį, mergaitės! Ateinantį pirmadienį mes pradėsime gyventi savarankiškai. Daugiau nebus mamos. Juk supranti, Kite, kad aš nieko nenoriu pasakyti prieš tave ar Gabaną.

– Suprantu kuo puikiausiai, – atsikirtė Kitė.

Modė Latimer tikrai nebuvo bjauri *sąmoningai*; jos pačios supratimu, ji buvo šventoji tarp visų pamočių ir net motinų. Greisės ir Edos tėvas juk tas pats kaip ir jos dukterų Gabanos ir Kitės, ir nė iš tolo nesą jokių elgesio skirtumų su mergaitėmis, sakydavo Modė nė neklausama tiems, kurie mažiausiai domėjosi gyvenimu klebonijoje. Kaip gali varginti keturios tokios puikios dukrelės tą, kuri taip trokšta būti motina? Taip gal būtų buvę iš tiesų, ne vien Modės galvoje, jei nebūtų įsipainiojęs prigimties nulemtas atsitiktinumas ar pati lemtis. Faktas, kad jaunesnioji Modės dvynė Kitė taip lenkė grožiu savo dailias seseris, kaip prieš saulę nublinksta mėnulio spindesys.

Nuo pat vaikystės iki pat šios dienos atsisveikinimo su namais pobūvio Modė buvo išūžusi ausis apie Kitės privalumus visiems, kurie tik netingėdavo klausytis. Žmonės galvojo visai tą patį,

ką Modė skelbė viešai, bet – o, kaip visiems buvo įgrisę išvysti Modę, žengiančią su Kite greta, tvirtai suėmus ją už rankos, o kitas tris dvynes, sekančias per žingsnį iš paskos. Sutartina Korundo nuomonė buvo tokia: Modė iš tiesų verčia Kitės seseris nesutaikomomis jos priešėmis – kaip Eda, Greisė ir Gabana turi nekęsti Kitės! Žmonės taip pat padarė išvadą, kad Kitė tikriausiai užaus nemaloni, išlepinta ir nepakenčiamai pasipūtusi.

Bet taip nenutiko, o kodėl, buvo nesuprantama visiems, tik ne pastoriumi. Jis suprato meilę tarp savo dukterų esant tvirtą aki-vaizdų liudijimą, kaip labai jas myli Dievas. Modė, žinoma, manė, kad už tai reikia ne Dievą garbinti, o teisingiau būtų visas liaupses skirti jai, ne kam kitam.

Latimerių dukterys gailėjosi Modės tiek pat, kiek jos nemėgo, o mylėjo tik taip, kaip myli tos pačios šeimos siejamos moterys nepriklausomai nuo kraujo ryšio. Ir tas keturias merginas į neišardomą sąjungą prieš Modę susiejo ne trejeto seserų kebli padėtis už Modės apsibrėžto rato ribų, o kebli Kitės padėtis, nes jai buvo skirta visa motinos meilė, švelnumas ir prisirišimas.

Kitė nebuvo išpuikęs ir daug dėmesio reikalaujantis vaikas, ne, ji buvo drovi, rami, mėgo vienumą. Būdamos dvidešimčia mėnesių vyresnės, Eda ir Greisė pastebėjo šį tą gerokai anksčiau negu Gabana, bet kai pastebėjo jau visos trys, labai susirūpino dėl to, ką pripažino esant motinos poveikiu Kitei. Kuo jų bendrininkavimas ginant Kitę nuo Modės prasidėjo, pamažu buvo pamiršta ir liko vaikystės miglose, bet laikui einant tas bendrininkavimas stiprėjo.

Kai ištikdavo kokia didelė suirutė, stipriausią smūgį visada prisiimdavo valdingoji Eda, o taip susiklostė nuo tada, kai dvylikametė Eda, užklupusi dešimties metų Kitę žalojantis veidą sūrio tarka, atėmė ją ir kuo skubiausiai nusitempė pas tėvelį, patį geriausią ir mieliausią visame pasaulyje. Ir jis nuostabiai susidorojo su ta kritine padėtimi, pažvelgęs į sunkiai išsprendžiamą klausimą iš vienintelės jam prieinamos pusės – jis įtikino dukrelę, kad

mėgindama save žaloti ji įžeidžia Dievą, sukūrusį ją tokią gražią dėl kažkokios paslaptingos, tik Jam vienam žinomos priežasties, kurią ji kada nors suprasianti.

Tai ir padėjo Kitei išverti iki pat paskutinių mokslo metų pradžios Korundo mergaičių koledže, Anglikonų bažnyčios įstaigoje. Vyresniųjų dvynių mokymo pradžią pavėlinus, o jaunesniųjų paaugštinius visos keturios mergaitės mokėsi toje pačioje klasėje ir pradinėje, ir vidurinėje mokykloje ir baigė mokslus kartu. Mokyklos direktorė, griežta škotė, pasveikino vienuolika mergaičių, likusių tęsti mokslų, kalba, veikiau skirta ne joms padrašinti, o jų gyvenimo viltims sutrypti.

– Jūsų gimdytojai leido jums džiaugtis dvejų papildomų – po ketverių – mokymosi metų vaisiais, palikdami jus Korundo mergaičių koledže, kol jį baigsite, – pareiškė ji sklandžia kalba, rodančia Oksfordo išsilavinimą, – o tai bus šių 1924 mūsų Viešpaties metų pabaigoje. Tuomet jūsų išsimokslinimas bus puikus – turint omenyje moterų išsimokslinimą. Jūs turėsite reikalingus stojant į universitetą anglų kalbos, matematikos, senovės ir šių laikų istorijos, geografijos, gamtos mokslų, lotynų ir graikų kalbų pagrindus. – Ji reikšmingai patylėjo, tada užbaigė: – Tačiau labiausiai pageidautina jums būtų tinkamai ištekėti. Jei pasirinksite likti vienišos ir turėsite pačios save išlaikyti, jums atviras kelias siekti mokytojos darbo pradinėje ir keliose vidurinėse mokyklose arba dirbti sekretorėmis.

Sekmadienį per priešpiečius klebonijoje Modė Latimer prie šios kalbos pridūrė savo *post scriptum*.

– Na ir pamokė, ko siekti! – niekinamai tarė Modė. – O, aš neturiu omenyje tinkamos santuokos! Savaime aišku, mergaitės, *tai* jūs pasieksite. Bet nė vienai Šventojo Morkaus bažnyčios pastoriaus dukteriai nėra reikalo teptis rankų, kad užsidirbtų pragyvenimui. Jūs gyvensite namie ir padėsite man šeimininkauti, kol ištekėsite.

1925-ųjų rugsėjį, kai Edai ir Greisei buvo devyniolika, o Gabanai ir Kitei aštuoniolika, Kitė nuėjo į klebonijos arklides ir susirado virvę. Viename gale sunėrusi kilpą, o kitą permetusi per siją, Kitė įkišo galvą į kilpą ir užlipo ant tuščio benzino bako. Kai Eda ją aptiko, ji jau buvo nuspyrusi baką ir kabojo, jaudinamai ramiai, kad išsivaduočiau iš gyvenimo. Niekad vėliau taip ir nesupratusi, iš kur gavo jėgų, Eda ištraukė Kitę iš smaugiančios virvės, kol dar nebuvo labai pakenkta.

Šį kartą ji dar ne tuoj pat nusivedė Kitę pas pastorių.

– Oi, mieliausioji sesute, vaikeli, taip negalima, taip negalima! – sušuko ji skruostu prisiglaudusi prie švelnių kaip šilkas plaukų. – Blogiau nebegali būti!

Bet kai Kitė jau galėjo išgargti atsakymus, Eda suprato, kad yra dar blogiau.

– Aš neapsikenčiu būdama graži, Eda, man tai bjauru! Kad nors mama užsičiauptų, duotų man bent kiek ramybės!.. Bet kur tau. Visiems, kurie klausosi, aš esu Trojos Helenė. Ir ji man neleidžia kukliai vilkėti, liepia dažytis veidą. Eda, jeigu tik galėtų, dievaži, ji ištekintų mane už Vello princo!

Eda kuo nerūpestingiausiai pašmaikštavo:

– Net mama jau turbūt suprato, kad tu netinki Jo karališkajai didenybei, Kite. Jis labiau mėgsta ištekėjusias ir gerokai vyresnes už tave.

Tai sukėlė kikenimą pro ašaras, bet Eda gavo įkalbinėti kur kas ilgiau ir turėjo pasitelkti visą įtikinėjimo galią, kol Kitė sutiko pasisakyti apie savo bėdas tėvui.

– Kite, tu ne viena, – tvirtino Eda. – Pažvelk į mane! Velniai sielą parduočiau, rimtai sakau! – kad tik galėčiau būti gydytoja. Tik to visada norėjau – baigti medicinos mokslus. Bet negaliu. Viena vertus, nėra pinigų ir jų niekada nebus. Antra vertus, tėtis širdies gilumoje tam nepritaria – o, ne todėl, kad būtų nusistatęs prieš turinčias profesiją moteris, bet kad su medikėmis visi bjauriai

elgiasi. Jis mano, kad aš nebūčiau laiminga. Žinoma, jis klysta, bet kaip man jį įtikinti.

Ji suėmė Kitei už rankos ir suspaudė stipriais laibais pirštais.

– Tai pasakyk man, kodėl manai, kad tu vienintelė nelaiminga, a? Ar tau neatėjo į galvą, kad ir aš apie tai svarsčiau – pasikarti? Taigi svarsčiau. Ir ne vieną kartą, o daug.

Tad tuomet, kai Eda pasakė Tomui Latimeriui apie tą mėginimą pasikarti, Kitė jau buvo minkšta kaip vaškas.

– O, mano mieloji, mano mieloji, – šnibždėjo jis, ašaroms srūvant gražiu pailgu jo veidu. – Nusidėjusiems savižudybe Dievas turi atskirą pragarą – nėra ten ugnies, nėra kitų kenčiančių žmonių. Tie, kurie nusideda savižudybe, visą amžinybę klajoja vieni. Jie niekada nebeišvysta kito veido, nebeišgirsta kito balso, nepatiria nei kančios, nei džiaugsmo! Prisiek man, Ketrina, kad niekada nebemėginsi vienaip ar kitaip sau kenkti!

Kitė prisiekė ir tvirtai laikėsi priesaikos, bet visos trys jos seserys vis tiek akylai ją stebėjo.

Pasirodo, tas mėginimas nusižudyti buvo pačiu tinkamiausiu metu dar ir dėl to, kad Šventojo Morkaus bažnyčios pastorius buvo Korundo nespecializuotos ligoninės valdybos narys. Valdyba susirinko į posėdį praėjus savaitei po Kitę ištikusios sunkios būsenos, ir tarp aptariamų reikalų buvo paminėta, kad nuo 1926 metų Naujojo Pietų Velso sveikatos departamentas imasi rengti naujo tipo medicinos seseris – išmokytas deramai dirbti, išsilavinusias, *diplomuotas* medicinos seseris. Štai, iškart suprato pastorius, profesija, tinkama merginai, auklėjamai būti dama. Dar labiau pastoriaus užsidegimą kurstė tai, kad iš naujųjų, deramo išsimokslinimo medicinos seserų bus reikalaujama gyventi ligoninės teritorijoje, kad prireikus būtų tuoj pat pasiekiamos. Alga, atskaičiavus išlaidas pragyvenimui, uniformoms ir knygoms, buvo visai menka; nors jo dukterys turėjo po kuklų penkių šimtų svarų kraitį, jo nereikės leisti; Modė jau skundėsi, kad namų ruošos darbai klebonijoje

per brangiai atsieina, kai yra tos keturios papildomos burnos. Tad pastorius, skubėdamas namo T modelio „Fordu“, ir pasakė sau: o kodėl nepamėginus mergaičių suvilioti slaugytojos profesija? Tai visai derama aukštesnių sluoksnių moterims – gyvenimas ligoninėje, alga ir (nors jis buvo pernelyg ištikimas net mintyse) laisvė nuo Modės Griovėjos.

Pirmiausia jis ėmėsi Edos, o ji, žinoma, pašėlusiai, beprotiškai užsidegė, ir net Greisę, labiausiai nelinkusią, buvo palyginti nesunku prikalbinti. Jeigu laisvė nuo Modės Greisei ir Kitei daug svarbiau negu pats numatomas darbas, tai bėdos nebus.

Gerokai sunkiau buvo pastoriumi visai vienam kovoti su ligoninės valdyba įtikinėjant dvylika jos narių, kad Korundo ligoninei vertėtų būti tarp pirmųjų, turinčių naujo tipo medicinos seserų. Gražiam ištįsusiame tartum gazelės Tomo Latimerio kūne glūdėjo užmirštas liūtas kandžių apgadintu kailiu. Ir pirmą kartą, kiek Korundas atminė, tas žvėris užriaumojo. Pasirodydamas kaip liūtas iššieptais dantimis ir išleistais nagais, pastorius Latimeris įtikino valdybą, kad Korundo ligoninės vadovas Frenkas Kambelis neišmano, kaip tvarkytis. Tad nepaprastai patenkintas tuo, ko gali pasiekti liūtiškas įžūlus elgesys, pastorius Latimeris liko laimėtoju karo lauke.

Pasisotinusios, kone persivalgiusios keturios Latimerių dvynės tyliai džiūgaudamos žvelgė vienos į kitas. Svetainė buvo ištuštėjusi, per ilgai arbatinukuose laikyta arbata apkartusi, bet kiekvienoje jaunoje krūtinėje plakė laiminga širdis.

- Nuo pirmadienio nebebus Modės, – tarė Kitė.
- Kite, tau negalima jos taip vadinti, juk tau ji tikra motina! – pasipiktino Greisė.
- Galima, nes aš taip noriu.

– Užsičiaupk, Greise, ji tik švenčia savo išsivadavimą, – tarė plačiai šypsodamasi Eda.

Gabana, kuri buvo praktiška, žvelgė į nugalabytą gyvatę.

– Vakarelis baigėsi, – tarė ji kildama. – Metas apsitvarkyti, mergaitės.

Pamačiusi gyvatę, dabar telkšančią kraujo klane, Greisė sudrebėjo.

– Aš galiu iškratyti arbatžoles iš arbatinukų ir juos išplauti, bet šito nevalysiu!

– Kadangi pasirodžius gyvatei tu tik spiegei ir žliumbei, Greise, tai dabar imsi ir išvalysi, – tarė Eda.

Gabana sukrizeno.

– Ar tau atrodo šlykštu, Greise? Palauk, kol atsidursi ligoninės palatose!

Atlaidžių lūpų kampučiai neatlaidžiai nusviro, Greisė susinėrė rankas ir piktai nužvelgė seseris.

– Imsiuosi to, kai prireiks, nė minutės anksčiau, – tarė ji. – Kite, per tave tas kraujas pasiliejo, kai nukirtai galvą, tad tu ir išvalysi. – Jos nuotaika pasikeitė, ji sukikeno. – Oi, tik įsivaizduokit, mergaitės! Mes jau nebe triūsiančios už dyką tarnaitės! Korundo ligonine, štai ir mes!

– O ten bus visokių šlykštybių ir dar visa ko, – tarė Eda.

Tomas Latimeris, turintis ir Tredbių kraujo, bet kilęs ne iš Korundo, buvo paskirtas Korundo anglikonų Šventojo Morkaus bažnyčios pastoriumi prieš dvidešimt dvejus metus. Dėl to šlakelio Tredbių kraujo jis buvo priimtinas gausiai anglikonų bendruomenei nepaisant jaunumo ir palyginti menkos patirties; nė viena iš šių savybių neatrodė esanti didelė kliūtis, nes Korundas mėgo lipdyti žalią molį turėdamas savų tikslų. Jo žmona Adelaidė buvo iš geros šeimos ir visų mėgstama, bet to negalėjai pasakyti apie klebonijos šeimininkę Modę Tredbi Skobi, bevaikę našlę, kuri gal ir buvo tinkamos kilmės, bet nepakenčiama dėl įsitikinimo savo svarbumu.

Tomas ir Adelaidė, įsikūrę Korunde, buvo vis labiau mylimi, nes pastorius, pagarsėjęs kaip nepaprastai išsimokslinęs, buvo švelnus ir patiklus žmogus, o Adelaidė juo labiau. Praėjus tinkamam laikui Adelaidė pastojo ir 1905 metų lapkričio tryliktą pagimdė dvynukes Edą ir Greisę. Ji smarkiai nukraujavo ir mirė.

Kadangi dalykiška ir darbšti Modė Skobi jau gerai nusimanė apie visus klebonijos reikalus, Šventojo Morkaus bažnyčios aukštesnioji valdžia manė, kad sielvartaujantis Tomas Latimeris turėtų pasilikti ponią Skobi kaip pagalbinkę, ypač atsižvelgiant į naujagimes. Modė buvo šešeriais metais vyresnė už pastorių ir jau netoli keturiasdešimties. Nuostabiai gerų manierų ir nepaprastai graži, ji apsidžiaugė, kad galės ir toliau dirbti kaip klebonijos šeimininkė.

Nepasakysi, kad darbas buvo gerai apmokamas ir lengvas, bet padorus; aukštesnioji bažnyčios valdžia mielai šelpė aukles ir valytojas.

Visa parapija suprato pastorių, kai praėjus metams po žmonos mirties jis vedė antrą kartą – Modę Skobi. O ši nedelsdama pastojo ir 1907 metų rugpjūčio pirmą, prieš laiką pagimdė dvynes. Jos buvo pakrikštytos Hederos ir Ketrinos vardais, bet vėliau vadinamos Gabana ir Kite.

Tačiau Modė mirti neketino, jos tikslas buvo pergyventi pastorių, o jei ką, net savo dukteris. Būdama pastoriaus žmona, ji tapo geriau pažįstama bendruomenei, bet ši – su keliomis išimtimis – nepamėgo jos, nes buvo įkyri, lėkšta ir linkusi siekti pačių viršūnių. Korundas nutarė, kad Tomas Latimeris apsišovė ir vedė klastingą raganą. Tokia nuomonė turėjo Modę sugniuždyti, tačiau net neapmažino jos pasipūtimo.

Mat Modė buvo iš tų žmonių, kurių pasitenkinimas savimi toks didelis, toks iššaknijęs, kad jie nė nenumano esą nekenčiami. Sarkazmas ir ironija nuvarvėdavo jai kaip vanduo nuo žąsies, o kitus žmones ji niekino ir įžeidinėjo. Bet ir čia viskas pasisuko kuo palankiausiai: labai anksti nusivylęs šiomis vedybomis Modės vyras laikė santuoką šventu ir visą gyvenimą trunkančiu sandoriu, neleistinu suteršti ar nutraukti. Kad ir kokia netinkama žmona Tomui Latimeriui buvo Modė, jis prie jos prisitaikė.

Buvo su ja kantrus, dėl kai kurių dalykų sutikdavo, nuo kitų išsisukdavo, pakęsdavo jos staigų įniršį bei irzlumą ir nė karto net mintyse nesulaužė jai duotos priesaikos. O jei kartais šmėstelėdavo mintis, kad būtų nuostabu, jei Modė įsimylėtų ką nors kitą, jis pasibaisėjęs gindavo ją šalin dar vos besimezgančią.

Nė katros dvynių poros merginos nebuvo visai vienodos, ir tai kėlė karštų ginčų, kas iš tiesų jose „identiška“. Eda ir Greisė paveldėjo savo motinos ūgį ir lieknumą ir grakščią tėvo eisena. Abi buvo dailios, vienodų veido bruožų, jų plauštakos ir pėdos buvo tokios pat; plaukai buvo tokie tamsūs, kad jas vadino juodaplaukėmis, turėjo lenktus antakius, ilgą tankias blakstienas ir šviesiai pilkas akis. Tačiau buvo skirtumų. Greisės akys būdavo plačiai atvertos ir turėjo liūdnumo – tuo ji piktnaudžiavo, – o Edos akys buvo giliai įdubusios, pridengtos mieguistų vokų ir šiek tiek keistokos. Laikas parodė, kad Eda labai protinga, savavalė ir beveik nepalenkiama, o Greisė nei mėgo skaityti, nei siekė žinių, ir visus erzino jos polinkis skųstis, o dar labiau – verkšlenti. Dėl viso to merginoms ėmus mokytis medicinos seserimis dauguma žmonių nematė didelio Greisės ir Edos panašumo; jų polinkiai įspaudė veiduose visai skirtingas išraiškas, o akys žvelgė ne į tuos pačius dalykus.

Modė iš tiesų podukrų niekada nemėgo, bet slėpė antipatiją subtiliai gudraudama. Iš pažiūros visos keturios mergaitės buvo vienodai švarios ir tvarkingos, rengiamos tiek pat kainuojančiais drabužiais ir elgiamasi su jomis buvo teisingai. Jei kartais Modė savo dvynėms parinkdavo gražesnes spalvas negu Adelaidės dukroms, na ką gi... Tai negalėjo ilgai trukti ir netruko ilgiau kaip iki keturiolikos penkiolikos metų, o tada mergaitės kreipėsi į tėtį, kad joms būtų leista pačioms pasirinkti drabužių fasonus ir spalvas. Edai ir Greisei pasisekė, kad po šio paaugliško maišto Modė, būdama kurčia visuotinei nuomonei, nekreipė dėmesio į kalbas, esą Edos ir Greisės kur kas geresnis skonis negu jos.

Gabana ir Kitė (pirma iš jų gimė Gabana) taip pat buvo daugiau ar mažiau identišką kaip ir vyresniosios dvynės. Jos panėšėjo į savo motiną, mažutę Venerą: nedidelio ūgio, pilna gražios formos krūtine, laibu liemeniu, plačiais klubais ir dailiomis kojomis. Būdamos nuostabaus vaikiško grožio, mergaitės iš tiesų buvo ža-

vos kone nuo pat gimimo, ir žmones jaudino suvokimas, kad Gabanos ir Kitės Latimer atveju Dievas du kartus panaudojo tą pačią liejimo formą. Skruostų duobutės, garbanėlės, kerinčios šypsenos ir didžiulės apvalios akys teikė joms jaudinamo panašumo į žavų kačiuką, o kur dar kupolą primenanti kakta, smailus smakras ir šiek tiek panašus į Monos Lizos lūpų išlinkis. Jų buvo tokios pat plonos, trumpos, tiesios nosytės, putlios lūputės, tokie pat aukšti skruostikauliai ir dailiai lenkti antakiai.

Gabana ir Kitė skyrėsi tik odos, akių bei plaukų spalva, bet dėl to nevienodumo Kitė spindėjo kaip saulė, o Gabana buvo blausi kaip mėnulis. Gabana atrodė visa kaip medus – aukso atspalvio gintariniais plaukais ir kaip persikas švytinčia oda, turėjo ramias, beaistres geltonas akis; visur kartojosi ta pati pagrindinė spalva kaip paveiksluose, kai dailininkas griežtai atsirenka spalvas. Bet Kitė! Gabanos spalvos gal ir atrodė dermingos, o štai ji buvo vieni kontrastai. Nuostabiausia buvo jos oda, sodri šviesiai ruda, dar vadinama *café au lait*, baltintos kavos spalvos, ir kai kurie nelabai geraširdiškai nusiteikę žmonės šnibždėjosi, kad tai rodo kažką iš Modės giminės turėjus juodaodžių kraujo. Kitės plaukai, antakiai ir blakstienos buvo šviesūs kaip krištolas, kaip balti linai, be šiltesnio atspalvio ir dėl tamsios odos atrodė išpūdingai; tik laikas padarė galą apkalboms, esą Modė balinanti Kitei plaukus vandenilio peroksidu. Kitę ypač išskyrė akys, ryškiai mėlynos su levandų spalvos ruoželiais, kurie atsirasdavo ar išnykdavo keičiantis nuotaikai. Kitė, kai manydavo, kad niekas nemato, žvelgdavo į pasaulį ne taip ramiai kaip jos dvynė; akių šviesą temdydavo sumišimas, kartais net baimė, o kai nebesugebėdavo ko nors nuspręsti ar suvaldyti, šviesa visai užgesdavo ir Kitė pasitraukdavo į savą pasaulį, apie kurį niekam nepasakojo ir kurią esant suvokė tik jos trys seserys.

Pirmą kartą išvydę Kitę žmonės tiesiog sustodavo ir atvirai spokšodavo. Ir tartum to dar negana, motina be perstojo susižavėjusi

taukšdavo apie Kitės grožį kiekvienam sutiktam, net ir tiems, su kuriais susidurdavo kasdien, – pasipildavo šaižus, garsus žodžių srautas, lydymas pamaiviškos šypsenos, be to, Modei būdavo nė motais, kad apkalbama Kitė paprastai viską girdėdavo būdama čia pat kaip ir kitos trys mergaitės.

– Ar esat kur matę tokią gražų vaiką?

– Kai ji užaugs, ištekės už turtingo vyro!

Štai tokios kalbos ir atvedė Kitę prie sūrio tarkos ir virvės, ir Edos sprendimo, kad visos keturios prisidės prie naujoviškų medicinos seserų rengimo projekto Korundo ligoninėje nuo 1926 metų balandžio pradžios. Kitės seserys manė vienodai – jei neištrauks jos Modei iš nagų, gali ateiti diena, kai Eda nepasimaišys šalia, kad sukliudytų nusižudyti.

Kadangi vaikai pažįsta tik tą pasaulį, kuriame patys gyvena, nė vienai iš Latimerių dukterų neatėjo į galvą suabejoti Modės Latimer elgesiu ar liautis spėliojus, kad gal visos motinos tokios; jos tiesiog manė, kad jei kas nors yra toks nepaprastai žavingas (Modės žodžiais tariant) kaip Kitė, tai norom nenorom turi patirti tą negailėstingą dėmesio srautą. Joms nė nedingtelėjo, kad Modė taip pat yra savaip išskirtinė ar kad kitokios prigimties vaikas nei Kitė galbūt mėgautųsi tokiu dėmesiu. Bet kadangi viskas buvo taip, o ne kitaip, Latimerių dukterys suprato, kad jų trijų svarbiausias tikslas apsaugoti pažeidžiamą ketvirtą nuo to, ką Eda vadindavo „motinos pamišimu“. Joms augant ir bręstant instinktas ir paskata saugoti Kitę nenusilpo, nesumenkėjo, tai visada atrodė svarbu.

Visos keturios mergaitės buvo galvotos, bet mokslo laurus skindavo Eda, nes jos protas lengvai suvokdavo matematiką, ne tik istorijos įvykius ar kaip parašyti anglų kalbos rašinį. Gabana protu neatsiliko, tik stokojo to didžiulio kaip Edos užsidegimo. Gabana

turėjo praktiškų, žemiškų bruožų, kurie savotiškai atskiedavo ir sumenkindavo jos neabejotinai dailią išvaizdą; paauglystės metais ji per mažai domėjosi berniukais, nes manė, kad jie kvaili ir stačiokai. Kad ir kokią prigimties esmę berniukai skleidė mergaitėms panosėje ir jas traukė, Gabanos tai visai nejaudino.

Lygiavertė Korundo mergaičių koledžui buvo berniukų klasikinė mokykla, ir visos keturios Latimerių dukterys bendravo su tais berniukais pobūviuose, vakarėliuose, sporto ir kitokiuose renginiuose. Jomis buvo žavimasi, jos net buvo geidžiamos – mokiniškai bučiuojamos daugiau ar mažiau, koks kurios buvo noras, bet į krūtis ir žemiau nebuvo kėsinamasi.

Laikytis visų taisyklių Gabanai, Kitei ir Edai buvo nesunku, tačiau tos taisyklės vargino labiau linkusią į nuotykius, ne taip įnikusią į knygas Greisę. Nuolatos panirusi į paskalas ir moteriškus žurnalus apie kino žvaigždes, teatro aktorius, madas ir karališkosios Vindzorų šeimos, valdančios Britanijos imperiją, pasaulį, Greisė neniekino ir vietinių apkalbų. Jos protas buvo egocentriškas, bet išvalgus, ji puikiai sugebėdavo išsisukti iš bėdos ar nuo nemėgstamo darbo, bet turėjo ir visai nederamą aistrą: nepaprastai žavėjosi garvežiais. Jei Greisė kada pradingdavo, visi klebonijoje žinojo, kur ją suras – geležinkelio manevrinėje stotyje stebinčią garvežius. Ir nors turėjo daug nepageidautinų būdo bruožų, iš prigimties buvo gera, nepaprastai mylėjo seseris ir buvo joms atsidavusi, tad jos susitaikė su Greisės polinkiu aimanuoti kaip neatsiejamu nuo jos prigimties.

Kitė vienintelė turėjo romantišką vaizduotę, bet nuo dvasinio grožio, kuris būtų tolygus kūno grožiui, ją sergėjo liežuvis, galintis būti dygus ar sąmojingas arba kartu ir toks, ir toks. Taip ji gynėsi nuo visų pompastiškų pagyrų, nes žmonės nustebdavo ir pagalvodavo, kad ji tikriausiai turi ir šį tą daugiau, ne vien spindintį grožiu veidelį. Prislėgtos nuotaikos priepuoliai (seserys sakydavo – Kitė nukabino nosį), ištikdavę kaskart, kai Modė prisiskverbėdavo

pro apsaugą, buvo tikra kančia, ir Kitei padėdavo tik seserys, žinančios visas tų priepuolių priežastis ir susitelkdavusios padėti, kol krizė praeidavo. Per mokyklos egzaminus jai sekėsi gerai, kol matematika pakėlė savo bjaurias hidros galvas, o už rašinius tik ji buvo apdovanojama, mat nepaprastai puikiai reiškė savo mintis popieriuje.

Modė nekentė Edos, nes ta visada vadovaudavo priešiniuisi mergaičių, ypač Kitės, ateities planams. Bet Eda neėmė to į galvą. Sulaukusi dešimties, ji jau buvo aukštesnė už pamotę, o kai suaugo, iškildavo virš Modės kaip bokštas, dėl to ši savimi patenkinta ponija pajusdavo ir nejaukumą, ir grėsmę. Šviesios akys įsmigdavo į ją kaip baltos vilkės akys, ir kai retkarčiais Modė susapnuodavo košmarą, sapne ją visada kankindavo Eda. Modė patyrė didelį pasitenkinimą, atkalbėjusi pastorių atidėti pinigų, kurie būtų leidę Edai mokytis medicinos, ir ji palaikė tai didžiausia savo pergale; kaskart prisiminusi, kad atėmė iš Edos jos gyvenimo svajonę, širdyje murkdavo kaip katė. Jei Eda būtų sužinojusi, katro balsas nusvėrė tėvams ginčijantis dėl jos karjeros medicinoje, Modei būtų buvę riesta, bet Eda nieko nežinojo. Įkliuvęs tarp neišvengiamo žmonos spaudimo ir savo įsitikinimo, kad atmesdamas Edos prašymą apsaugos ją nuo sunkaus gyvenimo, Tomas Latimeris nieko apie tai neprasitarė. Eda žinojo tik tiek, kad paprasčiausiai nėra pinigų.

Eda ir Greisė, Gabana ir Kitė, visos keturios, susidėjo daiktus į lagaminus – į tą ligoninės pasaulį joms buvo leista pasiimti tik po vieną – ir 1926 metų balandžio pradžioje atvyko į darbą Korundo ligoninėje.

– Simboliška! – graudžiai tarė Greisė. – Šiandien balandžio pirmoji, būsim apgautos.

Eda nusijuokė.

– Norėjai pasakyti, kad toks ir yra gyvenimo skonis, Kite.

Saldžiai kartus.

Rašytoja COLLEEN McCULLOUGH (Kolin Makalou; 1937–2015) – viena žymiausių visų laikų australių, jai suteiktas Australijos nacionalinės vertybės titulas. Pasaulinę šlovę rašytojai atnešė romanas „Erškėčių paukščiai“, pasirodęs 1977 m. ir iki šių dienų leidžiamas didžiuliais tiražais visame pasaulyje. Daugiau nei 20 įvairaus žanro knygų sukūrusi rašytoja garsėjo neįtikėtiniu darbštumu ir gebėjimu derinti savo pasakojamose istorijose išmonę, mokslininkės kruopštumą (rašytoja baigė neurologijos studijas) ir žmogaus psichologijos išmanymą bei empatiją. „Saldžiai kartu“ – vėlyvasis Colleen McCullough romanas, pasirodęs 2013 m., jis bene akivaizdžiausiai sulydo per ilgą gyvenimą sukauptą įvairialypę talentingos prozininkės patirtį.

„Saldžiai kartu“ – tai epinė romantinė istorija apie dvi dvynių poras, pastoriaus Latimerio dukras. Jos labai artimos, panašios viena į kitą ir sykiu – nepaprastai skirtingos. Jų ateities vizijos skiriasi, bet jas vienija noras ištrūkti iš motinos valdžios. Todėl merginos ryžtasi negirdėtam dalykui – visos keturios seserys Latimer tampa slaugytojomis nedidelio Australijos miestuko, Korundo, ligoninėje. Kiekvienai jų darbas ir santykiai su ligoniais bei kolegomis atneša pasirinkimo galimybę ir būtinybę, ir tie pasirinkimai teikia ne tik džiugesį, bet ir kartėlį. Kaip dažniausiai nutinka gyvenime. Romane „Saldžiai kartu“ XX a. pradžios Australija virsta nepamirštama keturių moterų gyvenimo, brandos ir meilės istorijų vieta.

Pasakojantis apie jauną ir iš esmės nesugadintą tautą, sklidiną humoro, įžvalgos ir įdomių istorinių detalių, Colleen McCullough romanas „Saldžiai kartu“ yra išminties ir šilumos duoklė šeimai, moterų stiprybei ir gimtinei. – People

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt